

Handelskammaren
Mittsverige

Nyckeln till framtidens arbetskraft

En rapport som visar vad Generation Z
söker hos framtida arbetsgivare,
var de vill arbeta och hur man attraherar dem!

2021

JÄMTLAND OCH HÄRJEDALEN

Innehållsförteckning

03

Sammanfattning

07

**Generation Z's plan
efter studenten**

04

Framtidsvalet 2.0

11

**Generation Z om den
framtida arbetsgivaren**

05

Rapportens syfte

16

Att attrahera Generation Z

Sammanfattning

Kärnan i det vi arbetar med i projektet Framtidsvalet Jämtland/Härjedalen är att skapa en brygga mellan arbetsgivare och skolan. Det är viktigt för att öka kunskapen om varandra för att klara den långsiktiga kompetensförsörjningen i länet. Eleverna behöver få en större kunskap om möjligheterna på arbetsmarknaden, vilka branscher som finns och vad som förväntas av dem på en arbetsplats. Arbetsgivarna behöver utveckla sin attraktivitet och öka förståelsen för vad den framtida arbetskraften värderar hos en framtida arbetsgivare samt hur man kommunicerar med dem.

Under 2021 har vi träffat över 2000 elever i Jämtland/Härjedalen och pratat med dem om arbetsmarknaden och de val de förväntas göra i framtiden. Från de många dialogerna med elever från hela länet har vi fått med oss viktiga insikter om elevernas planer framåt. I denna rapport har vi sammanfattat dessa insikter.

Eleverna vi har träffat tillhör Generation Z. Den första generationen som vuxit upp med digital teknik och internet nära till hands från födseln. Detta innebär att denna generation har haft lättare tillgång till information än tidigare generationer. Generationen kännetecknas även av att värdera de mjuka värdena väldigt högt och de vill gärna att den framtida arbetsgivaren ska ha liknande värderingar som sina egna.

En tydlig slutsats från rapporten är att eleverna har en klar bild av vad de söker hos sin framtida arbetsgivare. När det kommer till frågor om vad de vill jobba med, var de vill jobba och hur vägen till den framtida arbetsgivaren ser ut, finns en stor osäkerhet.

Statistiken visar att det finns ett tydligt behov av fortsatta insatser för att öka kännedomen om vilka arbetsgivare som finns i länet, vilka yrken som finns och hur vägen dit ser ut - för att visa Generation Z vilka möjligheter som finns på arbetsmarknaden.

Framtidsvalet Jämtland/Härjedalen

.....

Framtidsvalet Jämtland/Härjedalen är ett regionalt projekt som syftar till att öka samverkan mellan skola och näringsliv i Jämtland och Härjedalen. Projektet vill bidra till att skapa en stabil och långsiktig kompetensförsörjning i såväl privata som offentliga arbetsgivare i länet. Projektet drivs av Handelskammaren Mittsverige.

Genom lektioner i Arbetsmarknadskunskap och Branschbussar träffar Handelskammaren Mittsveriges projektkoordinatorer elever i högstadiet och gymnasiet för att prata om arbetarmarknaden, var jobben finns och hur eleverna tar sig dit. Syftet är att väcka tankar hos elever så att de gör medvetna och genomtänkta studie- och yrkesval, som därmed i förlängningen stärker tillgången på framtida kompetens i länet.

Projektet finansieras av Region Jämtland Härjedalen med stöd av länets företag och Handelskammaren Mittsverige, Östersunds kommun, Åre kommun, Härjedalens kommun, Bergs kommun, Strömsunds kommun och Ragunda kommun.

Rapportens syfte

I arbetet för att bli ännu bättre på att attrahera och behålla kompetens i Region Jämtland Härjedalen och stärka konkurrenskraften, arbetar vi hela tiden med två spår. Det ena spåret är arbetet där vi träffar arbetsgivare för att bygga kunskap och skapa en uppfattning om de kompetensbehov som finns nu och i framtiden. Det andra spåret är arbetet med att träffa elever i högstadiet och gymnasiet, för att komma i direktkontakt med de som är framtidens arbetskraft.

När det kommer till att attrahera och behålla kompetens i länet är det viktigt att vara en attraktiv arbetsgivare. Där ser vi vikten av att hålla sig uppdaterad kring vad den framtida arbetskraften, Generation Z, tänker och värdesätter hos sin framtida arbetsgivare. Efter varje genomförd aktivitet, får de elever vi träffat svara på frågor om just detta. Vad är viktigt när de ska ut på arbetsmarknaden? Vad vill de jobba med? Är det viktigt att kunna jobba där de bor idag?

Vi ska genom rapporten försöka ge en helhetsbild och inblick i hur kommande generation och framtida arbetskraft tänker och resonerar kring sin framtid.

2081

.....

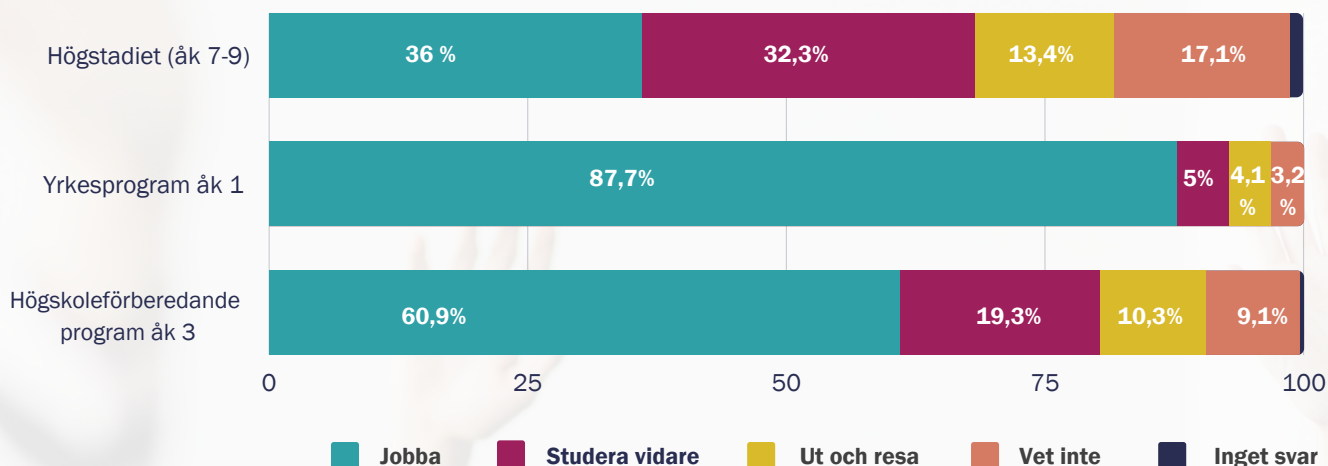
Antalet elever vi träffade i Jämtlands län och Härjedalen under 2021 i samband med lektioner i Arbetsmarknadskunskap. Av dessa har 1741 elever, motsvarande 84 %, svarat på utvärderingen som ligger till grund för denna rapport.

Generation Z's planer efter studenten

Studenten är en viktig milstolpe för ungdomarna. Det är tillfället då de tar klivet in i vuxenvärlden. Men vad har eleverna för planer efter studenten? Vill de jobba, flytta utomlands eller studera vidare?

Vad vill du göra efter studenten?

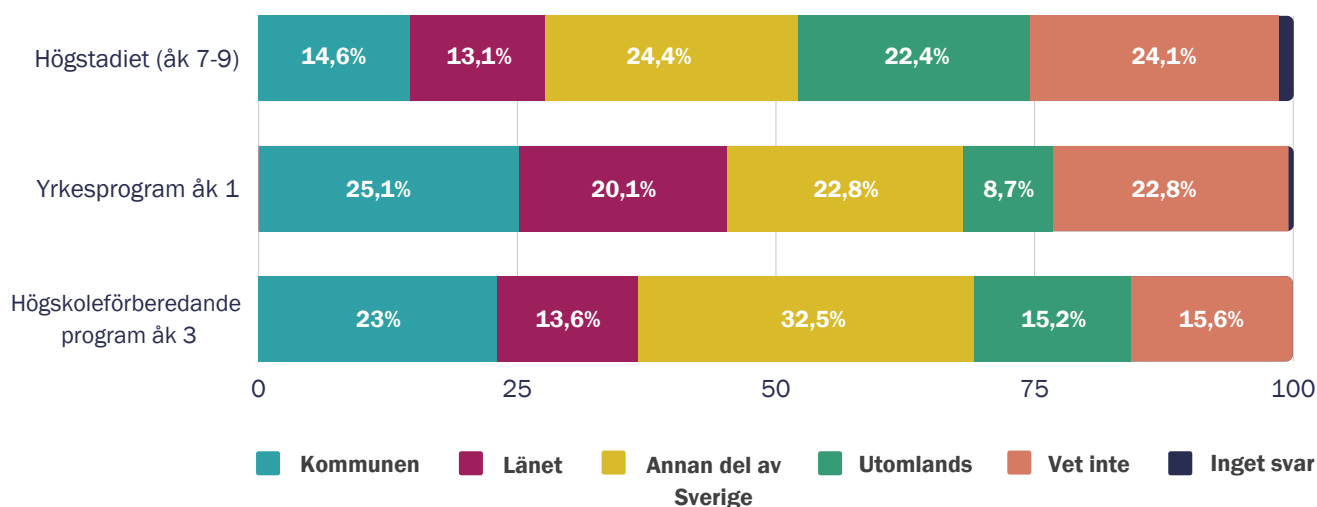
Bland elever i högstadiet är det jämnt mellan att vilja studera och att vilja jobba direkt efter gymnasiet. Högstadiееlever är samtidigt den grupp av elever som i högst utsträckning inte vet vad de vill göra efter studenten. Denna grupp är även de som har mest tid kvar till studenten, vilket gör att det inte är förvånande att det är så många som inte vet vad de vill.

Likheten mellan eleverna som läser högskoleförberedande program och yrkesprogram, är att de allra flesta vill jobba direkt efter gymnasiet. När det kommer till yrkesprogram är det både rimligt och positivt - eftersom de valt ett gymnasieprogram som ska förbereda dem för att kliva ut direkt på arbetsmarknaden. Det kan däremot anses oroväckande att majoriteten av eleverna på högskoleförberedande program vill jobba direkt efter studenten. Eftersom deras val av gymnasieprogram innebär förberedelser inför vidarestudier.

Genom vår dialog med näringslivet har vi uppfattat en förändring på arbetsmarknaden. Där digitalisering, automatisering och pandemin har medfört att många typiska instegsjobb har försvunnit. Alltså jobb som elever från högskoleförberedande gymnasieprogram skulle kunna få.

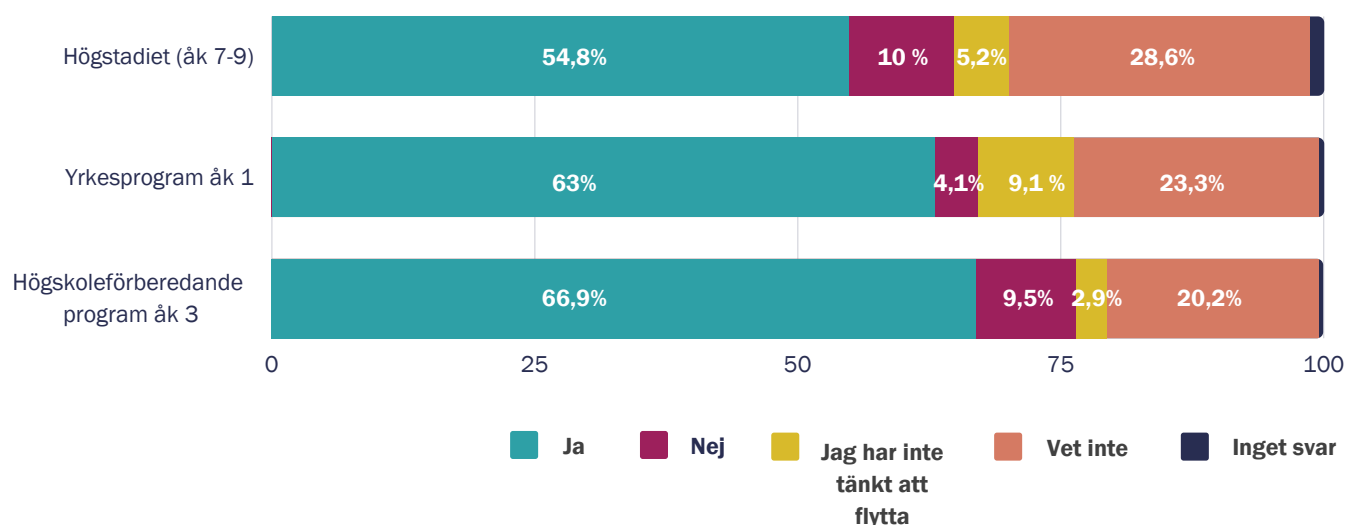
Var eleverna vill bo efter studenten skiljer sig åt mellan de olika årskurserna och programmen. En fjärdedel av eleverna i högstadiet vet inte var de vill bo efter studenten. Bland elever på högskoleförberedande program är det ungefär lika många som vill stanna kvar i kommunen/länet, som vill flytta till en annan del av Sverige. Däremot är det dubbelt så många elever på yrkesprogram som vill stanna i kommunen/länet än de som vill flytta till en annan del av Sverige.

Var vill du bo efter studenten?

Det finns ett stort intresse av att flytta från sin hemkommun bland eleverna i Jämtlands län och Härjedalens län. Det vi däremot ser är att relativt många yrkeselever kan tänka sig att bo kvar i hemkommunen eller i länet. Det kan bero på att yrkeselever har en tydligare bild av var de vill befinna sig på arbetsmarknaden efter studenten. De har en nära kontakt med näringslivet genom sin APL (arbetsplatsförlagd lärande), vilket gör att de har kännedom om vilka arbetsgivare som finns i länet.

Kan du tänka dig att flytta tillbaka?

Flera av eleverna på högskoleförberedande program vill jobba efter studenten och därmed ta ett kliv ut i vuxenlivet. Anledningen till att många vill flytta för att jobba kan ha att göra med viljan att testa på något nytt och bli självständig. Det kan också vara en effekt av låg kännedom om näringslivet och var jobben finns - vilket kan bidra till att denna grupp inte har samma tydliga bild av sin plats på arbetsmarknaden som yrkeselever har.

Viljan att resa eller bosätta sig utomlands är en nedåtgående trend. Detta bekräftas av elevernas svar och kan vara en effekt av Coronapandemins begränsningar.

Att flytta för att studera eller för att jobba efter gymnasiet är för vissa nära kopplat till studenten. Det är en möjlighet att testa leva och ta hand om sig själv, bo i en ny stad och skaffa sig fler vänner. En längtan som många har samband med studenten, frågan är om dessa elever kan tänka sig att flytta tillbaka i framtiden?

Ungefär hälften av eleverna i högstadiet och på högskoleförberedande program vill bosätta sig utanför länets gränser. Men i båda dessa grupper är det många som kan tänka sig att flytta tillbaka i framtiden.

Generation Z om den framtida arbetsgivaren

Vad blir viktigt för Generation Z när de ska ut på arbetsmarknaden? Är det att få en hög lön, att bli chef eller att bidra till ett bättre samhälle?

Eleverna har rangordnat sex påståenden, om vad de anser är viktigt hos sin framtida arbetsgivare. De har fått rangordna på en skala 1-5, där 1 innebär att påståendet inte alls är viktigt och 5 innebär att påståendet är väldigt viktigt. Utifrån svaren har ett snitt tagits fram, för att visa vad elever i Jämtland Härjedalen värdesätter hos den framtida arbetsgivaren.

	Högstadiet åk 7-9	Yrkesprogram åk 1	Högskoleförberedande åk 3
Trevliga arbetskamrater och kul på jobbet	4,6	4,8	4,7
Att kunna utvecklas som människa	4,1	4,3	4,4
Få en hög lön	4	4,2	4
En arbetsgivare som bidrar till ett bättre samhälle	3,8	3,9	3,8
Att kunna jobba där jag bor/inte behöva flytta	2,4	3,1	2,5
Att bli chef	2,5	2,8	2,6

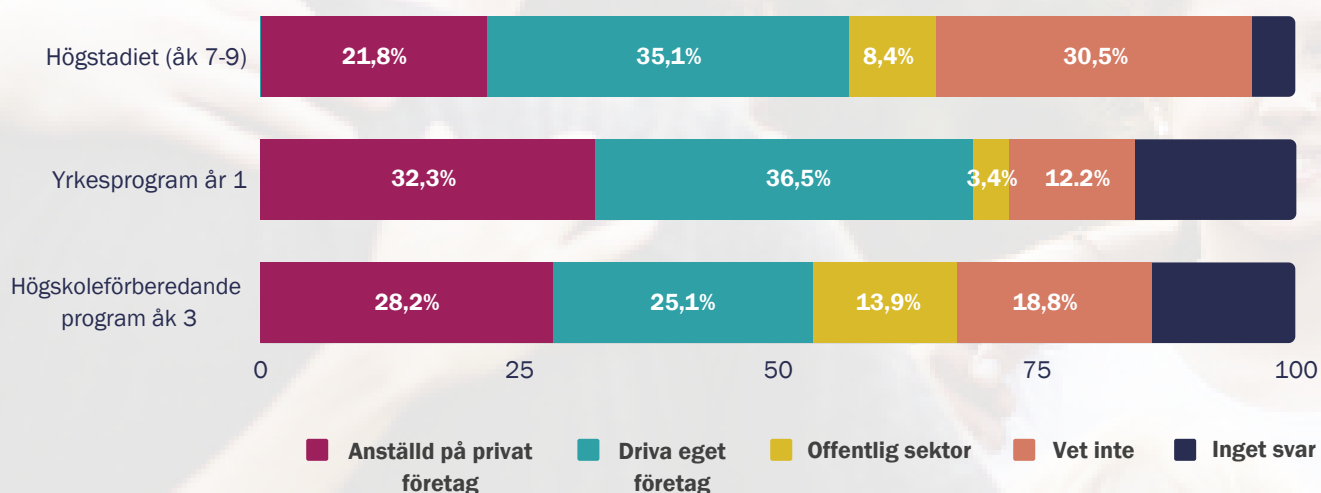
■ Topp 1 ■ Topp 2 ■ Topp 3

Gemensamt för elever i både högstadiet och gymnasiet är att mjuka värden är det viktigaste hos en framtida arbetsgivare. Trevliga arbetskamrater, att utvecklas som människa och att ha en arbetsgivare som bidrar till ett bättre samhälle rangordnas högt bland eleverna. Fastän det är viktigt att kunna utvecklas som människa hos en arbetsgivare, anser eleverna att det inte är så viktigt att uppnå en chefsposition. Detta speglar att de mjuka värdena blir allt viktigare samtidigt som intresset för att nå höga positioner och titlar inom företagen minskar.

Elever som läser yrkesprogram skiljer sig från övriga när det kommer till lönefrågan. Dessa elever har rangordnat lön högre. Majoriteten av de yrkeselever vi har träffat i Jämtland Härjedalen läser program som bygg- och anläggning och el- och energi. Yrken där man kommer ut på arbetsmarknaden och får en relativt hög lön efter avslutad gymnasieutbildning, något som elever på yrkesprogram ofta är medvetna om redan när de söker till gymnasiet. Elever i högstadiet och de som läser högskoleförberedande program rangordnar inte hög lön lika högt.

När det kommer till betydelsen av var den framtida arbetsgivaren är placerad går eleverna i högstadiet samt högskoleförberedande program i liknande tankar, medan yrkes eleverna tänker annorlunda. För de förstnämnda är det inte viktigt att deras framtida jobb finns på orten där de bor - vilket kan kopplas tillbaka till avsnittet "Generation Z's planer efter studenten", där vi kan se att dessa elever antingen inte vet var de vill bo eller att de har en vilja att se andra delar av landet och därför lockas till att flytta. Yrkes eleverna skiljer sig mot de andra grupperna, då de tycker det är viktigare att den framtida arbetsgivaren finns inom länet. Detta kan förklaras av att en fjärdedel av yrkes eleverna vill bo kvar i länet efter studenten.

Vilken typ av arbetsgivare är intressant?

Vad eleverna vill jobba med i framtiden speglas i vad de rangordnar som viktigt hos sina framtida arbetsgivare, och vilken typ av arbetsgivare som är intressant.

Högstadiееlever och yrkes elever har gemensamt att det finns ett stort intresse för att driva eget företag. När man tittar på topp fem yrken för yrkes elever är många av dessa vanliga när det kommer till att starta eget. När det kommer till den stora viljan att driva eget hos högstadiееlever är det svårt att dra en tydlig koppling till topp fem yrken. Det skulle kunna bero på att det pratas i skolan om entreprenörskap och att driva eget.

Elever i högstadiet och elever som läser yrkesprogram har gemensamt att intresset för att jobba inom offentlig sektor är svalt. När det kommer till högstadieelever kan det bero på att det finns låg kännedom om vad det innebär att jobba inom offentlig sektor. Att intresset för att jobba inom offentlig sektor är svalt hos yrkeselever kan bero på att majoriteten av de yrkeselever vi träffat läser ett program där jobben efter skolan främst återfinns inom det privata näringslivet.

Vilka yrken vill eleverna jobba med i framtiden?

Högstadiet åk 7-9	Yrkesprogram år 1	Högskoleförberedande år 3
1. Vet inte	1. Snickare	1. Vet inte
2. Fotbollsspelare	2. Elektriker	2. Polis
3. Lastbilschaufför	3. Lastbilschaufför	3. Fotbollsspelare
4. Advokat	4. Vet inte	4. Egenföretagare
5. Kock	5. Kock	5. Jurist/Mäklare

Bland elever som läser högskoleförberedande program finns ett stort intresse för att jobba på privata företag, det är även väldigt många som vill driva eget företag. Det syns också när eleverna har fått svara på vad de vill jobba med i framtiden, då det fjärde populäraste yrket är egenföretagare. Det finns även ett större intresse för offentlig sektor i jämförelse med högstadie- och yrkeselever, även detta kan kopplas till deras topp fem yrken, där polis ligger på en andra plats.

Ser vi till de yrken eleverna vill jobba med i framtiden, ligger fotbollsspelare högt både bland elever i högstadiet och på högskoleförberedande program. Det vi kan se är att fotbollen har en stor prägel Jämtland, främst i Östersund vars fotbollslag ÖFK har varit framgångsrika. När det kommer till högskoleförberedande treor har många av dem vi träffat pluggat fotbollsgymnasium. Att fotbollsproffs ligger så högt rankat kan anses vara oroväckande då det är en väldigt smal arbetsmarknad.

Det som är gemensamt för elever oavsett om de går i högstadiet, eller läser ett högskoleförberedande program är att svaret "vet inte" är det vanligaste när vi ställer frågan om vad de vill jobba med i framtiden. När man precis har börjat årskurs 7 kan det vara svårt att veta vad man vill jobba med i framtiden. Det är en period då det för många elever är mycket nya saker som sker, det kan vara en ny klass, kanske en ny skola och mycket handlar om att sätta sig in i vad den nya skolsituationen innebär.

Elever i årskurs 9 står inför sitt första stora val - gymnasievalet. En del av dessa elever har en plan och utstakad väg för sig själv, men de flesta eleverna har ingen aning om vad de vill göra efter studenten. Därför tänker många elever att de ska söka breda gymnasieprogram, för att hålla många dörrar öppna.

Det vi har märkt i våra möten med elever på högstadiet är att de ofta refererar till högskoleförberedande program som breda gymnasieprogram. De är inte införstådda i att de kan läsa yrkesprogram och därmed ha större möjlighet till jobb direkt efter studenten, samtidigt som de även har möjlighet att lägga till kurser så att de kan plugga vidare efter studenten. I våra samtal med näringslivet har det kommit fram att en del instegsjobb försvunnit till följd av digitaliseringen och den tekniska utvecklingen som skett på arbetsmarknaden. I och med att många "första jobb" försvinner, konkurrera även eleverna som vill jobba efter studier på högskoleförberedande program, med yrkeselever.

När det kommer till elever på yrkesprogram har fler elever en tydlig bild av vad de vill jobba med, däremot finns svaret "vet inte" bland topp 5 yrken. Att "vet inte" är så pass vanligt svar bland yrkeselever, kan vid första anblick verka konstigt, då de valt ett gymnasieprogram som ska ta dem direkt ut på arbetsmarknaden. Men i och med att vi träffas dessa elever under första året, är det många som läser allmänna kurser. Valet av inriktning görs senare vilket kan vara en stor anledning till att även denna grupp av elever är osäkra. Även om de vet vilken bransch de vill jobba i - kan det finnas osäkerhet kring vilket yrke de vill ta sig an.

Elever som läser högskoleförberedande program har ofta liknande tankar som elever i årskurs 9. De som har tänkt plugga vidare är inte alltid helt säkra på vad de vill studera och majoriteten vill jobba direkt efter studenten. Även om det finns stora frågetecken kring vad de kan jobba med.

Att attrahera Generation Z

För att attrahera Generation Z är det viktigt att aktivt jobba mot målgruppen och visa upp sig som arbetsgivare. Nedan finns tre go-to actions.

Hur jobbar ni mot målgruppen?

Det är viktigt att som organisation och arbetsgivare hålla sig uppdaterad kring vad Generation Z förväntar sig hos sin framtida arbetsgivare. Målgruppen bryr sig om de mjuka värdena och det är därför viktigt att ni arbetar med ert arbetsgivarvarumärke och era värderingar, organisationskulturen, ledarskapet och hur ni kommunicerar externt.

För att hjälpa företag i vår region med att stärka sina arbetsgivarvarumärken och för att företag ska kunna attrahera och behålla framtidens kompetens arrangerar Handelskammaren Mittsverige utvecklingsprogrammet Employer Branding for lunch, tillsammans med bland annat Region Jämtland Härjedalen. Där får företag inom olika branscher lära sig mer om hur de blir en attraktiv arbetsgivare med hjälp av ledande föreläsare inom området. Stort fokus ligger också vid att nätverka och utbyta erfarenheter med företag inom andra branscher. Programmet arrangeras i Örnsköldsvik, Höga Kusten, Sundsvall och Jämtland/Härjedalen.

Läs mer om programmet [HÄR](#) och anmäl ditt intresse att delta i nästa omgång!

Syns ni inte så finns ni inte!

Det är tydligt utifrån vår rapport att många elever har dålig koll på var jobben finns och vilka arbetsgivare som finns i Jämtland och Härjedalen. Syns ni inte i sammanhang där eleverna finns kan de heller inte förväntas att ha kännedom om er. Här behöver vi hjälp av er privata arbetsgivare som vill synas och på sikt attrahera Generation Z. Genom olika aktiviteter som föreläsningar och studiebesök arbetar vi i projektet Framtidsvalet Jämtland Härjedalen med att visa lokala arbetsgivare för målgruppen. Vi uppskattar alla kontakter vi kan få med er arbetsgivare.

Hör av er till oss så bokar vi in ett möte där vi planerar insatser för att ni ska nå eleverna och på sikt även kunna anställa framtidens arbetskraft!

Felicia Pournasiri

Projektledare Framtidsvalet

072 - 230 22 99

felicia@midchamber.se

Känner ni att detta är svårt och att ni inte riktigt vet hur ni attraherar målgruppen? Var lugna, innan ni får träffa eleverna kan vi stötta med en Employer Branding-föreläsning där vi berättar mer om målgruppen och hur ni ska tänka för att attrahera dem.

Samverka med skolan!

Jobba för en nära kontakt med skolorna. Se över om det finns resurser för att ta emot PRAO-elever och att kunna ge dem möjlighet att samla på sig erfarenhet. Samtidigt får ni som arbetsgivare en ökad kännedom om vad den framtida arbetskraften har för förväntningar på ett framtida jobb. Vad menar de med att de vill utvecklas som människa i sitt framtida jobb? Genom att ta emot elever på PRAO eller studiebesök, visar ni inte bara upp ert företag utan får även möjlighet att föra dialog med den framtida arbetskraften.

Hör av er till oss om ni önskar närmare dialog med någon skola så kan vi bidra med en kontaktperson och koppla ihop er!

